

судом з метою забезпечення кримінальної відповідальності особи, яка вчинила кримінальне правопорушення. Це – друга частина (етап) функції обвинувачення. Вона реалізується у формі підтримання державного обвинувачення в суді, тобто у судовому провадженні.

Таким чином, загально процесуальна функція обвинувачення, що виконується прокурором, поділяється на 2 самостійні взаємопов'язані частини: досудову (початкову) і судову (остаточну). Кожна із цих частин реалізується в окремих етапах кримінального процесу, відокремлених як за суб'єктним складом його учасників, так і за правилами кримінального провадження. Змістом першого етапу є діяльність прокурора та інших учасників сторони обвинувачення, спрямована на підготовку кримінального позову (обвинувального акта) та його офіційного оформлення (затвердження чи складання).

Відповідно до пункту 13 ст. 3 КПК України змістом цього процесуального документа є твердження про вчинення певною особою діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність, виступає в порядку, встановленому цим Кодексом.

Фахова підготовка прокурором кримінального позову (обвинувального акта) забезпечується не лише неупередженими діями органів досудового розслідування, завдяки допомозі потерпілого, а й контрольними повноваженнями слідчого судді, який всі свої зусилля на стадії досудового провадження спрямовує в русло недопущення порушень прав людини і тим самим забезпечує якісне виконання слідчих дій, незаперечність їх доказового значення.

З появою у кримінальній справі обвинувального акта (кримінального позову) завершується стадія досудового розслідування, і підозрюваний набуває кримінально-процесуального статусу обвинуваченого. Його вина у вчиненні злочину підтверджена у встановленому законом порядку. Але це доленосне питання вирішується прокурором у односторонньому порядку, одноособово, без участі інших сторін – обвинуваченого, захисника та законного представника. Уявляється, що це є порушенням принципу змагальності сторін. прокурором обвинувачення".

Сьогодні настав час для введення до КПК України самостійної стадії процесу – порушення обвинувачення. Цього вимагають: роль обвинувачення у формі підготовки обвинувального акта (кримінального позову) і прокурора, який його здійснює на стадії досудового провадження; комплекс питань, пов'язаних із завершенням підготовчої роботи та складання обвинувального акта (кримінального позову); впровадження прин-

ципу змагальності на що стадію; визначення підстав для порушення обвинувачення та суб'єктів, які мають право порушувати обвинувачення; умови прийняття обвинувального акта (кримінального позову) для доведення його в суді та відмови від прийняття його судом тощо. Без такої стадії досудове провадження не є повноцінним, а цілі і завдання цього провадження не можуть вважатися виконаними.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Європейська конвенція про захист прав і основних свобод людини. Прийнята 4 листопада 1950 р. // Вісник Верховного Суду України. – 1997. – № 3. (вкладка).
3. Кримінально-процесуальний кодекс України: Офіційний текст. – Київ: Правова єдність, 2012. – 304 с.
4. Про прокуратуру : Закон України від 5 листоп. 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 53. – Ст. 793.

УДК: 343.575 (043.2)

Погоріло Д.М.
студентка,

Юридичний факультет,
Чернігівський державний технологічний університет, м. Чернігів
Науковий керівник: Берднік І.В., к.ю.н., доцент

ОБ'ЄКТ СКЛАДУ ЗЛОЧИНУ "ПОСІВ АБО ВИРОЩУВАННЯ СНОТВОРНОГО МАКУ ЧИ КОНОПЕЛЬ"

Існування саме кримінальної відповідальності забезпечує більш-менш нормальний стан суспільного життя та не допускає анархії. Однак введення на теренах України більш жорстких санкцій, не допомогло б подолати кризу злочинності яка склалася в нашому суспільстві.

В історичному аспекті мак і рослини коноплі використовувались у промисловості як харчові (мак) та виробничі (рослини коноплі – напр., для пошиву одягу) рослини. Нині ж у суспільстві виник злам і переосмислення моральних цінностей і ці рослини стали використовуватись для отримання наркотичних речовин, що містяться у їх структурі. Тому держава на законодавчому рівні обмежила обіг і використання даних

рослин. Однак ці норми законодавства продовжують порушуватись, що означає про їх недостатню дієвість. А тому виникає необхідність у продовженні досліджень даної теми і свідчить про її актуальність.

Мета роботи полягає у аналізі об'єкту складу злочину "Посів або вирощування снотворного маку чи конопель".

Дану тематику було висвітлено у працях таких науковців, як Шакун В., Шмоткін О. В., Чернов Р. Л., Магишевський П. С., Матіос А., Липинський Д. А., Кобозева Т.Ю., Вереша Р., Беньківський В., Баулін Ю., Голосніченко І., Гонтарь І.Я. та ін.

Нині в Україні при селекціонуванні конопель спостерігається тенденція до зниження вмісту в них наркотичних речовин. Так, досягненням селекційної роботи на зниження вмісту наркотично-активних речовин є створення сорту Дніпровські однодомні.

Культивування рослин виду мак снотворний для виробництва насіння допускається лише за умови використання насіння, зібраного із сортів рослин, у висушеній соломі яких вміст морфіну не перевищував 0,15 відсотка.

Культивування рослин роду коноплі для промислових цілей, за винятком виробництва та (або) виготовлення наркотичних засобів і психотропних речовин, допускається за умови використання насіння, зібраного із сортів рослин, у висушеній соломі яких вміст тетрагідроканнабінолу не перевищував 0,08 відсотка [5, с. 345].

Мак снотворний чи опійний – це різні сорти маку, які містять алкалоїди опіуму (морфін, кодеїн, тебаїн тощо). Поширеним є виготовлення макової соломки. Це зібрані будь-яким способом стебла і коробочки будь-якого сорту снотворного маку (за винятком власне макового насіння) в цілому вигляді або подрібнені аж до порошкоподібного вигляду. Нерідко з макової соломки різними способами (наприклад шляхом виділення наркотично активних алкалоїдів водою або органічними розчинниками) отримують опій екстракційний в розчиненому, смолоподібному або твердому стані.

Коноплі (каннабіс) – поширені назви – посівні (звичайні, культурні), іноді – індійські – однорічна рослина, в якій плодоносні та квітучі верхівки (суцвіття), пилки і смола містять тетрагідро-каннабінол – наркотично активний алкалоїд. Наркотичні засоби конопляної групи – марихуана, гашиш, смола каннабісу, гашишне масло, всі ізомери тетрагідроканнабінолу.

Взагалі, відповідно в літературі під об'єктом злочину визначаються

суспільні відносини, які перебувають під охороною кримінального закону, на які посягає злочин, яким заподіюються або які ставляться під загрозу заподіяння суспільно небезпечної шкоди. До обов'язкових ознак об'єкта злочину відносять суспільні відносини, до факультативних – предмет злочину і потерпілого від злочину.

Суспільні відносини, як об'єкт злочину, мають внутрішню структуру. Структурними елементами суспільних відносин є: суб'єкти суспільних відносин, предмет, із приводу якого існують суспільні відносини, суспільно корисна діяльність (соціальний зв'язок) як зміст суспільних відносин.

Предмет цього злочину – це не власне наркотики, готові до вживання, а лише рослини (чи їх частини), що містять наркотичні засоби, – мак снотворний і коноплі. Потерпілими є особи, що можуть випадково або навмисне вжити вирощені незаконним шляхом вищевказані наркотичні рослини.

За морфологічними, біологічними і господарськими ознаками розрізняють багато сортів конопель. Джерелом галюциногенів у коноплях є похідні дибензипирану, так звані каннабіноли, д яких наркотичну дію має тетрагідроканнабінол – смолиста речовина з різким специфічним запахом. Коноплі розрізняються за процентом вмісту в них наркотичного начала – гашишу (тетрагідроканнабінолу), який залишається високим у більшості сортів конопель, що культивуються в Україні [4, с.200].

Снотворний мак є цінним сільськогосподарським продуктом, а також широко використовується для медичних потреб. Поряд з цим незаконне виробництво або виготовлення з його плодів і стебел наркотичних засобів заподіює значну шкоду здоров'ю населення і сприяє поширенню наркоманії, що й визначає суспільну небезпеку-незаконного культивування наркотиковмісних рослин.

Отже, нелегальний обіг наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів як у цілому в Україні, так і у регіонах набуває все більш значних масштабів, стає досить серйозним соціальним чинником, який негативно впливає на стан здоров'я та благополуччя людей, розвиток суспільства.

Література

2. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

3. Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 року // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26. – С. 131.

4. Закон України "Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори" від 15 лютого 1995 року // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 10. – С. 60.

5. Кримінальне право України. Особлива частина / За ред. М.І.Бажанова, В.В.Сташиса, В.Я.Тація. – Київ – Харків: Юрінком Інтер, 2003. – 496 с.

6. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України: 3-тє вид., переробл. та доповн. / За ред. М. І. Мельника, М.І. Хавронюка. – К.: Атіка, 2005. – 1064 с.

УДК 343.263.2 (043.2)

Попович А.Є.,
студентка,
Юридичний факультет,
Чернігівський державний технологічний університет, м. Чернігів
Науковий керівник: Сенченко Н.М., старший викладач

ГОЛОВНІ АСПЕКТИ ДОМАШНЬОГО АРЕШТУ ЯК ВИДУ ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Прийнятий в квітні 2012 року Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК України) закріпив ряд нововведень, котрі є прогресивними кроками до виконання зобов'язань перед Радою Європи та створює такий механізм, який забезпечить на належному рівні захист прав підозрюваного, обвинуваченого в кримінальному процесі згідно з міжнародними стандартами судочинства.

Однією з новел КПК України є запровадження як виду запобіжного заходу домашнього арешту, який є новим поняттям для вітчизняного кримінального судочинства, хоча, наприклад, КПК УРСР 1922 р. визначав його як обмеження волі у вигляді ізоляції за місцем проживання, з призначенням варті чи без такої [1].

Варто відмітити, що питання нововведень КПК України, в тому числі і домашнього арешту, досліджується в працях таких вітчизняних вчених як В. Я. Тацій, О. П. Кучинська, В. О. Попелюшко, В.Д. Пчолкін, Ю.П. Янович та ряд інших.

Досвід багатьох країн, зокрема Ізраїлю, Російської Федерації, Німеч-

чини, Швеції, США свідчить, що домашній арешт є наближенням нашої держави до міжнародних стандартів в галузі кримінального судочинства та має на меті забезпечення реалізації права на свободу й особисту недоторканність, який передбачений статтею 5 Європейської конвенції про захист прав людини й основних свобод.

Відповідно до ст. 181 КПК України домашній арешт полягає в забороні підозрюваному, обвинуваченому залишати житло цілодобово або у певний період доби і підлягає застосуванню у тих випадках, коли застава є занадто м'яким запобіжним заходом, а тримання під вартою – занадто суворим. Він застосовується до особи, яка підозрюється (обвинувачується) у вчиненні злочину, за вчинення якого законом передбачено покарання у виді позбавлення волі. Застосування домашнього арешту, як і інших запобіжних заходів здійснюється тільки незалежними від сторони обвинувачення органами, не пов'язаними із кримінальним переслідуванням особи [2, с.5].

Виконання ухвали про обрання запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту покладається на орган внутрішніх справ за місцем проживання підозрюваного (обвинуваченого), які з метою контролю за його поведінкою мають право з'являтися в житло цієї особи, вимагати надати усні чи письмові пояснення з питань, пов'язаних із виконанням покладених на неї зобов'язань, використовувати електронні засоби контролю.

Питання використання електронних засобів контролю осіб, котрі знаходяться під домашнім арештом, що здійснюється з метою безумовного виконання обов'язків підозрюваним, обвинуваченим покладених на нього у зв'язку із застосуванням домашнього арешту врегульовується ст. 195 КПК України та Положенням про порядок застосування електронних засобів контролю, затвердженим Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.08.2012 № 696 [3]. Відповідно до вищевказаного наказу застосовуються спеціальні електронні пристрої у формі браслета, котрі надаватимуть сигнал про місце знаходження підозрюваного чи обвинуваченого на сервер моніторингу в місцевому відділі органу внутрішніх справ.

Науковці підтримують думку, що домашній арешт доцільно застосовувати до цілої групи осіб з особливими потребами (особи, котрі страждають на хвороби, що не підлягають лікуванню), мають на утриманні неповнолітніх дітей, та до осіб похилого віку [4, с.19]. Слід звернути увагу, що домашній арешт має бути активно застосовуватися до неповнолітніх осіб, оскільки він є досить м'яким запобіжним заходом, перед-